

Länsstyrelsen
Stockholm

Rådata från den

22-23 maj 2015

Kontaktpersoner

Karolina Sandin
Avdelningen för tillväxt
Telefon: 010-223 13 20
karolina.sandin@lansstyrelsen.se

Tomas Norberg
Avdelningen för tillväxt
Telefon: 010-223 14 77
tomas.norberg@lansstyrelsen.se

Rådokumentation - Utö

Vi vill rikta ett stort tack till alla er som medverkade under de två intensiva dagarna i maj. Vi hoppas att det gav er något, kanske en ny kontakt eller energi till att driva igång ett projekt. I detta dokument kan ni läsa om upplägget för workshopen samt de projekt vi tillsammans skapade, både sådana som ej blev utvecklade men även de som vi tillsammans vidareutvecklade. För de sistnämnda presenteras tidsperspektiv, vad som ska förändras, effekter av förändringen, mätbart mål, vad som behövs för att genomföra, möjlig projektägare och deltagare samt de första tre stegen i arbetet.

Från Länsstyrelsens sida kommer vi kontakta er som blivit utnämnda till möjlig projektägare för att stämma av att ni är beredda att axla rollen, vi kommer då också förmedla kontakter till möjliga finansieringskällor.

Vi som var med

BrittMarie Ahnell, Mats Andersson, Erik Aspson, Anders Blomlöf, Anna Blomlöf, Stefan Guldstrand, Thomas Hjelm, Erik Josephson, Arnold Kajerdal, Gunnar Karlsson, Ingegerd Karlsson, Peo Lindqvist, Jesper Mars, Raluca Mihiu, Peter Nord, Ingrid Nordemar, Pernilla Nordström, Tomas Norberg, Lena Nyberg, Shewen Nysmed, Kerstin Olander, Ulrika Palmblad, Berit Pettersson, Johan Pettersson, Rickard Pettersson, Calle Regnell, Kristina Richter Nigell, Karolina Sandin, Eva Schröder, Åsa Stenborg, Erika Stolpe och Ann Wallin.

DOKUMENTATION Ö FÖR Ö, UTÖ 22-23 MAJ 2015

DISPOSITION

Upplägget för workshopen presenteras kortfattat som en påminnelse. Efter det presenteras alla förslag från omgång 1 som inte gick vidare när vi fortsatte att arbeta. Med det sagt betyder det inte att det inte är viktiga förslag, utan vissa lever med all säkerhet vidare ändå. Vidare presenteras de förslag från omgång 1 som flest röstade på. Till sist beskrivs de projekt i sin helhet som grupperna valde att utveckla vidare.

UPPLÄGG – WORKSHOP

De två dagarna fokuserade på förändringsförslag, stora och små. Modellen utgick från en vardagsnära iterativ process som alla kunder relaterar till nämligen att laga mat. Vi arbetade fram en smak från Utö genom att arbeta i sex steg:

1. **Förutsättningar** som svarade på vad Utö har som är möjligt att arbeta med och förbättra. Samtalet utgick från det material som skickades ut inför mötet och kompletterades under rubrikerna Vatten&Natur, Kultur&Historia, Samhälle&Service (råvaror) och Transporter, Resurser och Kompetens (utrustning).
2. **Förslag på förändring** som tog fram existerande och nya idéer på insatser som skulle förbättra livet på Utö (möjliga maträtter). Förslagen arbetades fram individuellt eller i grupp och beskrivs kort med innehåll, tidsram, effekterna (positiva och negativa), möjliga pådrivande faktorer och möjliga hinder.
3. **Prioritering omgång ett** baserat på vad som var mest nyttigt och mest möjligt. Personliga preferenser fick styra genom att alla deltagare gavs fem röster av varje sort att fördela. Det svarade på frågorna vad som smakar godast och vad verkar rimligt att klara av.
4. **Reflektion** kring vad som gjort tidigare projekt till framgångar eller totala floppar. Samtalet svarade på vad som är avgörande ingredienser för att göra bra förändring.
5. **Prioritering omgång två** gjordes på de sex förslag som gruppen ansett ger mest nytta och var mest möjligt att genomföra.
6. **Från förslag mot projekt** förädlade de förslag som prioriterats fram eller som gruppen av någon god orsak ansåg vara viktigast. Förslagen förädlades, likt ett recept, under rubrikerna tidsåtgång, mätbara mål, resursbehov, projektägare och deltagare, delmål för förändring samt de tre första stegen direkt mötet.

FÖRSLAG FRÅN OMÅNG 1...

<i>Projektnamn</i>	<i>Tidsram</i>	<i>Vad ska förändras?</i>	<i>Vad är effekten?</i>	<i>Möjlig motor</i>	<i>Möjligt hinder</i>	<i>Vid penna n</i>
Parkering Årsta havsbad	Inom 12 månader	Parkering Årsta havsbad	Fler besökare till Utö samt parkering till fast boende	Utö parkering AB/Haninge kommun	Kommunalt beslut	Gunnar Karlsson, Rickard Pettersson, Erika Stolpe
Företagssopor	Inom 12 månader	Lokal hantering av företagssopor	Bra för miljön	Utö företagarförening	Kommunala beslut	Gunnar Karlsson
Vinterkultur	Inom 12 månader	Ökad tillgång till professionell kultur och till eget skapande	Barn och unga får prova på olika konstarter. Alla boende får kulturupplevelser	Anna Blomlöf, Utö kontakt, Haninge kommun, Landstingets kulturförvaltning	Många olika intressen att tillgodose, långa planerings- och handläggningstider	Kerstin Olander
Gruvan	-	-	-	-	-	-
Smedjan – en vision!	Inom 3-7 år	Byggnader ska innehålla: naturrum, café, gruvmuseum, hantverkslokal.	Raststugan flyttas till nuvarande museet	Skärgårdsstiftelsen (naturrum), Vårdshuset (café), hembygdsförening (museet)	Kostnader och samordning	Eva Schröder, Ann Wallin
Tillägg till reservatsbestämmelserna om bin	Inom 12 månader	Tillägg till reservatsbestämmelserna om bin	Ett reproduktionsområde för Nordiska bin (Utö), Carnicabiet (Ålö)	Biodlarorganisationer i Sverige	Utformning av reservatsbestämmelser	Calle Regnell
Kvällsbåten	Inom 12 månader – 3 år	Kvällsbåt en gång per vecka som möjliggör för boende att delta i aktiviteter på kvällstid på fastlandet. Och för besökande att ta sig till fastlandet	Deltagande i kurser, aktiviteter, bio, teater, middagar etc. och komma hem på kvällen. Personer som har program på ön kan ta sig hem på kvällen	Landstinget, Waxholmsbolaget, Skärgårdsstiftelsen, Utö företagarförening, Utö rederi, Utö kontakt	Svårt att komma överens om dag	Kerstin Olander

...med flest ”pluppar”

Förslag med flest ”röstningspluppar” redovisas i tabellen nedan. Av dessa förslag valdes några ut för vidareutveckling, de är markerade i **fetstil** och presenteras mer ingående i nästa kapitel.

<i>Projektnamn</i>	<i>Tidsram</i>	<i>Vad ska förändras?</i>	<i>Vad är effekten?</i>	<i>Möjlig motor</i>	<i>Möjligt hinder</i>	<i>Vid pennan</i>
Mikroslakteri	Inom 12 månader - 3 år	Bygga ett mobilt mikroslakteri	Producera och leverera närproducerat kött (lamm) till köpare på Utö och i Sthlm. Slippa skicka djur till fastlandet	Låga räntor för investering, positivt med lokalt producerat kött, avsättning för djuren finns	Avfallshantering, ekonomi (det finns bara en viss mängd djur), omfattande regelverk	Peter Nord och Anders Blomlöf
Förstärkt samverkan för långsiktig utveckling	Inom 3 år	Ökad samsyn mellan offentliga aktörer för att förenkla för aktörer på Utö	Långsiktigt skapa utvecklingsplan, förutsättningar för att väga olika intressen mot varandra, effektivare handläggning	Kommun, Länsstyrelsen, Landstinget, Skärgårdsstiftelsen	Tidsbrist, resursbrist, olika uppdrag	Berit Andersson, Pernilla Nordström, Erik Josephson, Lena Nyberg
Lokal matproduktion	Inom 12 månader	Produktionsanläggning byggs	Lokal produktion av fisk och grönsaker	Destination Utö	Pengar	-
Äldreboendet	Inom 3 år	Möjligt för äldre Utöbor att bo kvar och för andra att leva i skärgården	Arbetsstillfällen, äldres välmående och trygghet, ökat lokalt engagemang	Framsynta politiker, utöborna själva.	Skärgårdsstiftelsen (mark & tillstånd), Ha kommun (ovilja), Länsstyrelsen (mark & strandskydd)	Arnold med Johan och Rickard
Fågeltornet	-	-	-	-	-	-
Naturstigar Utö + Ålö	Inom 12 månader	Märka upp och binda samman befintliga stigar. I förlängningen skapa en vandringsskarta över öarna	Fler folk kommer lämna vägarna och uppleva naturen	-	-	-
Bättre lek- och uppväxtområden för fisk	Inom 3-7 år	Bättre bryggor, platser, vegetation, båtpolicy, båthanteringsregler	Mer fisk, ökad fisketurism, lokal matproduktion, mindre algblooming	Samarbete mellan Länsstyrelsen och Destination Utö	Pengar	-
Östersjömiljö på land	Inom 12 månader	Skapa akvariemiljö på Utö skola med hjälp av att pumpa vatten från havet	Visa hur Östersjön ser ut under ytan. Hur påverkar våra utsläpp havet?	Den mesta utrustningen finns. Problemet är att få upp vattnet från havet	Omöjligt att pumpa vatten så långt?	Peter Nord

VIDAREUTVECKLADE FÖRSLAG

Projektnamn	Möjlig kontaktperson/ägare	Tidsram
Äldreboende	Arnold	Inom 3 år
Fågeltornet	Thomas Hjelm, Stefan, Ove, Utö fisk och grönt	Inom 12 månader
Naturstigar Utö + Älö	Mats och Jesper (Ö till Ö)	Inom 12 månader
Bättre lek- och uppväxtområden för fisk	Haninge kommun	Inom 12 månader – 3 år
Östersjömiljö på land	Utö skola (Peter Nord) & Haninge kommun (Erik Josephson)	Inom 12 månader

Presenteras i sin helhet nedanför.

Äldreboende (fakta sammanslaget av 2 grupper förslag)

Projektnamn	Tidsram	Vad ska förändras?	Vad är effekten?	Möjlig motor	Möjligt hinder	Vid pennan
Äldreboende	Inom 3 år	Möjligt för äldre Utöbor att bo kvar och för andra att leva i skärgården	Arbetsstillfällen , äldres välmående och trygghet, ökat lokalt engagemang	Framsynta positiva politiker, utöborna själva.	Skärgårdstiftelsen (mark & tillstånd), Haninge kommun (ovilja), Länsstyrelsen (mark & strandskydd)	Arnold med Johan och Rickard

Projektet påverkar:

Vad som påverkas	Positivt	Negativt
Vatten och natur	?	Vatten och avlopp
Kultur och historia	Utbyte av livserfarenhet, många nya fossiler	Inget
Samhälle och service	Fler åretruntboende, trygghet på hemorten	Inget
Folk och fä	Bevarande av äldre på Utö	-

Mätbart mål:

Förväntat behov är ca 10 små lägenheter med servicetjänster. Marktillgång, tillstånd från BN, Länsstyrelsen med flera. Inflyttning/uthyrning.

Detta behövs för att genomföra:

Utreda behov och kostnader. Driftsägare (tydlig part med ekonomisk resurs). Utö kontakt- och intresseförening (motor i inledningsskedet). Kompetens finns på Utö (med hjälp av vissa konsulttjänster).

Möjlig "ägare":

Haninge kommun. Brf. Kollektiven, någon slags bolagsform, bolaget hyr ut till "drivare".

Möjliga deltagare:

Arnold.

Steg för steg (från start till slut):

De tre första stegen i projektet, att göra direkt efter mötet

<i>Vad</i>	<i>Av vem</i>	<i>När</i>
-	-	-
-	-	-
-	-	-

Fågeltornet

<i>Projektnamn</i>	<i>Tidsram</i>	<i>Vad ska förändras?</i>	<i>Vad är effekten?</i>	<i>Möjlig motor</i>	<i>Möjligt hinder</i>	<i>Vid pennan</i>
Fågeltornet	Inom 12 månader	-	-	-	-	-

Projektet påverkar:

<i>Vad som påverkas</i>	<i>Positivt</i>	<i>Negativt</i>
Vatten och natur	-	-
Kultur och historia	-	-
Samhälle och service	-	-
Folk och få	-	-

Mätbart mål:

Tornet är på plats. 1000 besökare per år.

Detta behövs för att genomföra:

Bidrag till grundfinansiering från Länsstyrelsen (Tomas Norberg) och Landstinget (Shewen Nysmed), Malin Löfgren (sakkunnig), Berit Pettersson (Haninge kommun)Fråga skickas även till Skärgårdsstiftelsen (Lena Nyberg). Crowd-funding via facebook för underhåll.

Bygglovsansökan och dispens om strandskydd skickas till kommun.

Möjlig "ägare":

Thomas Hjelm, Stefan Guldstrand, Ove, Ulf, Utö fisk och grönt.

Möjliga deltagare:

Steg för steg (från start till slut):

-

De tre första stegen i projektet, att göra direkt efter mötet

<i>Vad</i>	<i>Av vem</i>	<i>När</i>
Hitta projektägare och finansierare	-	Nu
Skicka in handlingar; bygglov/strandskydd/finansiering	Stefan Guldstrand, Thomas Hjelm och Ove	September/oktober 2015
-	Bygga	Januari/februari 2016

Naturstigar Utö + Ålö (fakta sammanslagen av 3 grupper's förslag)

Projektnamn	Tidsram	Vad ska förändras?	Vad är effekten?	Möjlig motor	Möjligt hinder	Vid pennan
Naturstigar Utö + Ålö	Inom 12 månader	Märka upp och binda samman befintliga stigar. I förlängningen skapa en vandringskarta över öarna	Fler folk kommer lämna vägarna och uppleva naturen	-	-	Mats Andersson, Jesper Mars

Projektet påverkar:

Vad som påverkas	Positivt	Negativt
Vatten och natur	Ökat intresse för bevarandet av naturreservaten	Störande av djurliv och slitage
Kultur och historia	-	Förändring från badö till friluftssö
Samhälle och service	Ökad turism, längre säsong	-
Folk och fä	Nya målgrupper i naturen	-

Mätbart mål:

Stigarna uppbyggda och klara, att stigarna används och inte växer igen, utegym på plats.

Detta behövs för att genomföra:

Tillstånd från markägaren (stiftelsen). Flisbelägga, lägga spångar, iordningställa stigarna och gymmet. Kompetens: Mats och Jesper som vet var stigarna ska gå.

Pengar: till plastband och ev. röjning av skog, flis och spångar. Kan Ö till Ö sponsra eller andra lokala sponsorer?

Möjlig "ägare":

Egentligen Skärgårdsstiftelsen (tillstånd) men troligen Ö till Ö som förvaltare.

Möjliga deltagare:

Deltagare i Swimrun och Ö till Ö, Utös befolkning och besökare samt skolbarn.

Steg för steg (från start till slut):

- 1) sponsring
- 2) märka upp stigarna med plastband och ev. röja upp på vissa ställen
- 3) informera om stigarna
- 4) måla upp markeringar på träd när stigarna blir mer permanenta

De tre första stegen i projektet, att göra direkt efter mötet

	Vad	Av vem	När
1	Projektplan/Tillstånd av stiftelsen	Mats Andersson, Thomas Hjelm	Första halvan av juni
2	Sponsring (troligtvis lokal)	Mats Andersson/Stefan Guldstrand	När tillstånd finns
3	Snittsla stigarna	Mats Andersson	När tillstånd finns

Bättre lek- och reproduktionsområden för fisk

Projektnamn	Tidsram	Vad ska förändras?	Vad är effekten?	Möjlig motor	Möjligt hinder	Vid pennan
Bättre lek- och uppväxtområden för fisk	Inom 3-7 år	Bättre bryggor, platser, vegetation, båtpolicy, båthanteringsregler	Mer fisk, ökad fisketurism, lokal matproduktion, mindre algblomning	Samarbete mellan Länsstyrelsen och Destination Utö	Pengar	-

Projektet påverkar:

Vad som påverkas	Positivt	Negativt
Vatten och natur	X	Konflikter privatpersoner. Andra faktorer som styr reproduktion som ej kan påverkas
Kultur och historia	-	-
Samhälle och service	-	-
Folk och fä	-	-

Mätbart mål:

Ta fram ett informationsblad ”varför är lekplatser viktiga?” (Länsstyrelsen). Räkna fiskbeståndet.

Detta behövs för att genomföra:

Projektpengar söks från Lieder, Björn Karlssons fonder, Niklas Zennström, Haninge kommun och Länsstyrelsen.

Möjlig ”ägare”:

Haninge kommun.

Möjliga deltagare:

Thomas Hjelm, bryggägare, Länsstyrelsen (Pernilla Nordström och Henrik C Andersson).

Steg för steg (från start till slut):

- 1) Ta in befintliga mätkartor (Länsstyrelsen, Ingrid Nordemar) och kolla vilka fiskyngel som finns i utpekade platser.
- 2) välja ett antal platser att utveckla
- 3) kontakta mark-/bryggägare med förslag om insats
- 4) om bryggbyte – ny teknik som främjar fisken
- 5) genomförande: informationsinsatser till boende. Bryggbyte – byte av konstruktion
- 6) Långsiktigt mäta resultaten
- 7) kommunicera resultaten nationellt och internationellt

De tre första stegen i projektet, att göra direkt efter mötet

	Vad	Av vem	När
1	Ta fram kartorna	Ingrid ger USB till Thomas Hjelm	Idag, 23 maj
2	Skriva projektansökan	Thomas Hjelm	Utkast under sommaren, klart slutet av augusti
3	Skicka in ansökan till Lieder mfl.	Haninge kommun/Thomas Hjelm	September/Oktober

Östersjömiljö på land (akvarium)

<i>Projektnamn</i>	<i>Tidsram</i>	<i>Vad ska förändras?</i>	<i>Vad är effekten?</i>	<i>Möjlig motor</i>	<i>Möjligt hinder</i>	<i>Vid pennan</i>
Östersjömiljö på land	Inom 12 månader	Skapa akvariemiljö på Utö skola med hjälp av att pumpa vatten från havet	Visa hur Östersjön ser ut under ytan. Hur påverkar våra utsläpp havet?	Den mesta utrustningen finns. Problemet är att få upp vattnet från havet	Omöjligt att pumpa vatten så långt?	Peter Nord

Projektet påverkar:

<i>Vad som påverkas</i>	<i>Positivt</i>	<i>Negativt</i>
Vatten och natur	Färre utsläpp när fler ser hur det påverkar havet	-
Kultur och historia	-	Dyrt med en anställd som underhåller
Samhälle och service	Undervisa alla elever i Haninge kommuns skolor om havet.	-
Folk och få	Undervisa om hur våra utsläpp påverkar Östersjön	Det kan finnas synpunkter på att ta upp fiskar ur havet och ha dem i akvariet.

Mätbart mål:

Att fiskar överlever och att tre arkvarier med olika miljöer är igång. Antal utomstående besökare.

Detta behövs för att genomföra:

Pengar till lagning av akvarium och en ny pump. Peter Nords och elevers tid och kompetens.

Möjlig "ägare":

Utö skola, Haninge kommun.

Möjliga deltagare:

Elever på Utö skola och i Haninge kommun, andra kommuners elever, att i förlängningen kunna ha marinbiologdagar på Utö skola. Visning av akvariet för besökare och konferensgäster från Vårdshuser och Gula villan. Förslag: en hink där man kan lämna bidrag.

Steg för steg (från start till slut):

- 1) sponsring
- 2) laga stora akvariet och hämta vatten från sjön
- 3) laga pumpen så att vatten kan pumpas upp
- 4) ordna miljöerna med växter, fiskar och djur
- 5) marknadsföra hos kommunen

De tre första stegen i projektet, att göra direkt efter mötet

	<i>Vad</i>	<i>Av vem</i>	<i>När</i>
1	Öppna ett konto	Peter Nord	Idag, 23 maj
2	Föra över pengar	Vårdshuset/Stefan	När konto finns
3	Laga akvariet + pumpen	Peter Nord	V. 22-23

NÅGRA AVSLUTANDE ORD

Vad lärde vi oss av ett möte inom ramen för Ö för Ö? Massor! Från Länsstyrelsen sida är vi mycket glada att många deltagare bidrog till den öppna diskussion som var. Vi tror att nyckeln till ett effektivt samarbete är att träffas företagare, boende och myndigheter tillsammans för att diskutera kring frågor som rör alla parter mer eller mindre. Från myndighetens sida får vi större förståelse för vad ni har för behov på Utö, samtidigt som ni får en bredare förståelse för vem som gör vad, samt hur arbetet fungerar hos oss men även mellan organisationerna.

En annan viktig lärdom vi tar med oss är att vissa frågor går att lösa runt bordet med rätt parter i rummet, så som projekten *Östersjömiljö på land* och *Fågeltornet*. Men att vissa frågor inte hör hemma i detta forum eller frågor som vi trodde skulle diskuteras och prioriteras inte kom upp på agendan, kanske på grund av avsaknad av energi. Där emot hade ni på Utö många kreativa projekt där det fanns mycket energi att hämta som ni med all säkerhet kommer ro i land med lite stöttning och hjälp från den offentliga sidan. Vi kommer under juni att kontakta er som står som "projektägare" i de projekt som vidareutvecklades, men ta chansen att kontakta den som behövs i just ditt projekt för ett fortsatt arbete. Kontaktlista finner ni nedan.

Väl mött och lycka till!
Karolina och Tomas

<i>Namn</i>	<i>Organisation/företag</i>	<i>Adress</i>
BrittMarie Ahnell	Utö turistbyrå	
Mats Andersson	Utö swimrun, Ö till Ö	matslinus@hotmail.com
Erik Aspson	Skärgårdsstiftelsen	erik.aspson@skargardsstiftelsen.se
Anders Blomlöf	Älö gård	anders@alogard.se
Anna Blomlöf	Älö gård	anna@alogard.se
Stefan Guldstrand	Utö Vårdshus	stefan.guldstrand@utovardshus.se
Thomas Hjelm	Utposten	thomas.hjelm@utposten.se
Erik Josephson	Haninge kommun	erik.Josephson@haninge.se
Arnold Kajerdal	Öbo	arnold.kajerdal@telia.com
Gunnar Karlsson	Utö varv	gunnar.karlsson@inradab.se
Ingegerd Karlsson	Utö varv	
Peo Lindqvist	Sjömacken	
Jesper Mars	Utö swimrun, Ö till Ö	
Raluca Mihiu	Kulturförvaltningen Landsstinget	raluca.mihu@kultur.sll.se
Peter Nord	Utö skola	peter.nord@telia.com
Ingrid Nordemar	Länsstyrelsen	ingrid.nordemar@lansstyrelsen.se
Pernilla Nordström	Länsstyrelsen	pernilla.nordstrom@lansstyrelsen.se
Tomas Norberg	Länsstyrelsen	tomas.norberg@lansstyrelsen.se
Lena Nyberg	Skärgårdsstiftelsen	lena.nyberg@skardardsstiftelsen.se
Shewen Nysmed	Landstinget, TRF	shewen.nysmed@sll.se
Kerstin Olander	Kulturförvaltningen Landsstinget	kerstin.olander@kultur.sll.se
Ulrika Palmblad	Skärgårdsstiftelsen	ulrika.palmblad@skargardsstiftelsen.se
Berit Pettersson	Haninge kommun	berit.pettersson@haninge.se
Johan Pettersson	ICA Utö	utolivs@swipnet.se
Rickard Pettersson	ICA Utö	utolivs@swipnet.se
Calle Regnell	Biodlare Utö	calle.ragnell@swipnet.se
Kristina Richter Nigell	Länsstyrelsen	kristina.nigellrichter@lansstyrelsen.se
Karolina Sandin	Länsstyrelsen	karolina.sandin@lansstyrelsen.se
Eva Schröder	Utö hembygdsförening	schroder.alo@hotmail.com
Åsa Stenborg	Workshopledare	asa.stenborg@hippodrome.se
Erika Stolpe	Ägare till butiken Kompassen	erika@erikas.se
Ann Wallin	Utö hembygdsförening	annwallinuto@hotmail.com